Nader onderzoek zandwinning Sekdoorn Zwolle

Poelkikker en steenmarter

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0480844.100

25 september 2023

www.anteagroup.nl

Nader onderzoek zandwinning Sekdoorn Zwolle

Poelkikker en steenmarter

projectnummer 0480844.100
documentnummer 0.1

25 september 2023

Auteurs

[redacted]

Opdrachtgever

V.O.F. Zandexploitatiemaatschappij Sekdoorn
Kroezenhoek 8
7683 PM Den Ham

Gecontroleerd

[redacted]

datum	beschrijving	vrijgave
25 september 2023	Definitief	[redacted]

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**4**
1.1	Aanleiding	4
1.1	Huidige situatie	4
1.2	Planvoornemen	5
1.3	Doel	5
1.4	Leeswijzer	6
2	**Wettelijk kader**	**7**
2.1	Algemeen	7
2.2	Wnb - soortbescherming	7
2.3	Ontheffingsplicht	8
2.4	Zorgplicht	8
3	**Methoden**	**9**
3.1	Steenmarter	9
3.2	Poelkikker	10
3.3	Overzicht veldbezoeken	11
4	**Resultaten**	**12**
4.1	Steenmarter	12
4.2	Poelkikker	13
5	**Effectbeoordeling**	**14**
5.1	Toetsing Wet natuurbescherming	14
5.1.1	Steenmarter	14
5.1.2	Poelkikker	14
6	**Conclusies en aanbevelingen**	**15**
7	**Bronnen**	**16**

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

V.O.F. Zandwinexploitatiemaatschappij Sekdoorn, hierna te noemen opdrachtgever, is voornemens de zandwinning Sekdoorn te Zwolle uit te breiden en het zanddepot te verplaatsen aan de Sekdoornseplas te Zwolle (gemeente Zwolle, Provincie Overijssel).

Opdrachtgever heeft opdracht gegeven aan Antea Group om een natuurtoets uit te voeren aan de zandwinning Sekdoorn en een deel van de agrarische percelen aan de Sekdoornse Plas te Zwolle (Figuur 1.1).

Uit deze Natuurtoets is naar voren gekomen dat in het plangebied biotopen aanwezig zijn die geschikt zijn als leefgebied voor steenmarter en poelkikker. Deze soorten zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en staan vermeld in artikel 3.5 en 3.10, onderdeel A. Wanneer vaste verblijfplaatsen en/of essentiële leefgebieden aangetast worden, is dit in overtreding met de Wnb. Om te bepalen of dit het geval is als gevolg van het voornemen is nader onderzoek uitgevoerd. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek naar steenmarter en poelkikker gepresenteerd.

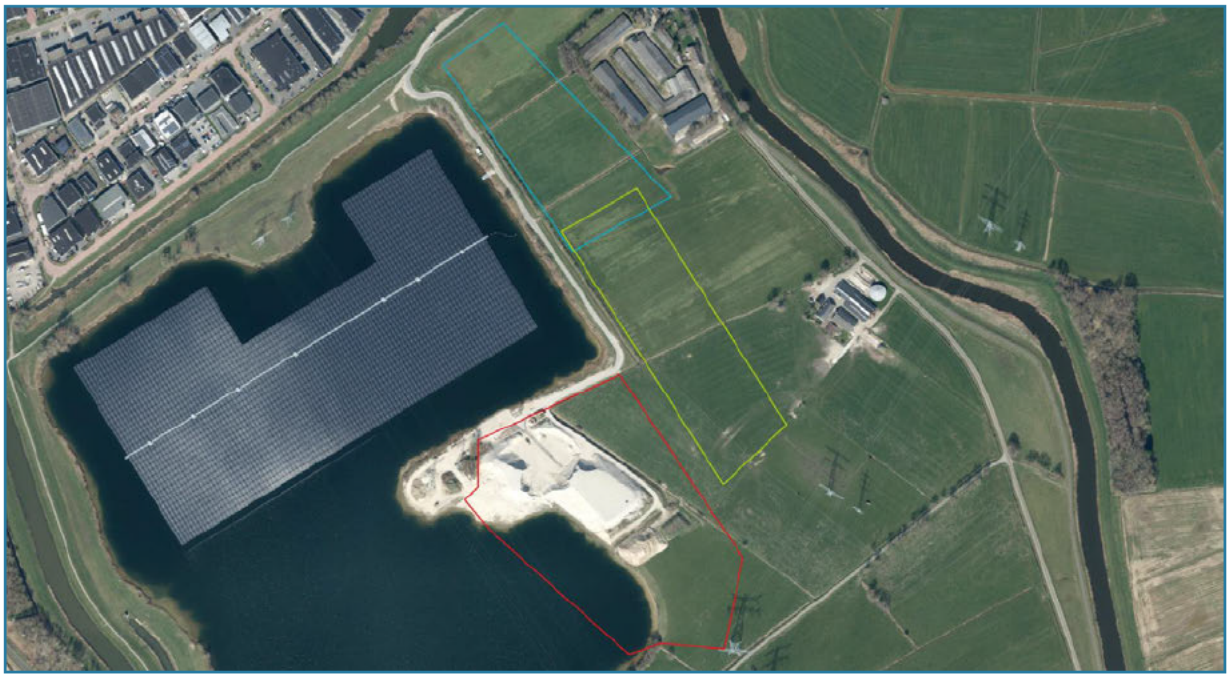

Figuur 1.2 Gedetailleerde ligging gewenste uitbreiding zanddepot (rood omlijnd), en opties zanddepots (groen en blauw omlijnd). Bron: Esri.

1.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen ten zuiden van Zwolle (gemeente Zwolle). De zandwinningsplas is niet verbonden met andere waterlichamen. Op de noordzijde van de plas ligt een zonnepark. Op de gewenste uitbreidingslocatie van de zandwinning ligt het huidige zanddepot. Door dit zanddepot ligt een ondiepe watergang, welke middels een duiker verbonden is met een hier haaks op liggende tweede watergang. Deze tweede watergang ligt het grootste deel van het jaar droog. Delen van het zanddepot bevatten een ruige opgaande vegetatie van overwegend brandnetel en speerdistel. Verder staan er enkele jonge, maximaal circa vijf meter hoge, wilgen. Vanwege de uitbreiding van de zandwinning dient het huidige zanddepot verplaatst te worden. Voor dit nieuwe zanddepot worden twee locaties onderzocht, waarna één van deze locaties gebruikt gaat worden. De twee potentiële nieuwe locaties voor het zanddepot bestaan uit intensief gebruikt agrarisch grasland. Tussen de percelen liggen hier afwateringssloten. Tussen de toegangsweg en deze percelen is een strook jonge bomen met ondergroei aanwezig.

1.2 Planvoornemen

Het doel van het voornemen is om de zandwinning uit te breiden op de locatie van het huidige zanddepot. Het zanddepot zal verlegd worden naar één van de aangrenzende agrarische percelen ten oosten van het plangebied. Er is nog geen planning beschikbaar voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Uitgegaan wordt van een planning waarbij de werkzaamheden zo snel mogelijk starten.

1.3 Doel

Het doel van voorliggende rapportage is het inzichtelijk maken van de resultaten van het nader soortenonderzoek, en of verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden, wat de consequenties hiervan zijn en of er een noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming – onderdeel soorten.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgezet:

- In Hoofdstuk 2 wordt het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming – soortbescherming beschreven. Hier wordt aan getoetst in voorliggend document.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de methodiek van de soort-specifieke onderzoeken.
- In Hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de onderzoeken gepresenteerd.
- In Hoofdstuk 5 vind de toetsing en beoordeling plaats van de in Hoofdstuk 4 gepresenteerde bevindingen.
- Hoofdstuk 6 geeft de conclusies.

2 Wettelijk kader

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In de voorliggende toetsing wordt ingegaan op de bescherming van soorten verankerd in de Wet natuurbescherming. Hier zal in Hoofdstuk 5 aan getoetst worden.

2.2 Wnb - soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief Bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

Soorten van de Vogelrichtlijn
Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

Soorten van de Habitatrichtlijn
Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen
onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten
Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

2.3 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, en deze niet volledig gemitigeerd kunnen worden of wanneer een toetsing gewenst is - dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie (1-3).

2.4 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

3 Methoden

3.1 Steenmarter

De ruigtedelen, de bomenrij tussen de toegangsweg en de agrarische percelen en delen van de slootkanten bevatten potentiële holen van de steenmarter.

Het onderzoek naar de steenmarter is uitgevoerd door drie wildcamera's acht weken in het gebied te plaatsen. In Figuur 3.2 zijn de locaties waar de wildcamera's geplaatst zijn weergegeven. Niet alle wildcamera's zijn in het onderzoeksgebied geplaatst. Er is gekozen om (deels) om de ruigtes in het huidige zanddepot heen te werken, om het terreingebruik van de steenmarter beter in kaart te brengen en omdat deze nog in gebruik zijn door het zandwinningsbedrijf. Voor de plaatsing van het veldmateriaal is aan de volgende punten gedacht:

a) De ecologie van de steenmarter;
b) Locaties van potentieel geschikte verblijfplaatsen;
c) Diefstalgevoeligheid;
d) Gevoeligheid voor waterschade.

Figuur 3.2. Locaties van geplaatste struikrovers (blauwe stippen) binnen het plangebied (rode lijn). Bron: Esri.

De locatie van het huidige zanddepot leent zich uitstekend voor sporenonderzoek. Daarom is, naast het onderzoek met wildcamera's, er gekozen om bij elk veldbezoek het huidige zanddepot te voet af te lopen.

3.2 Poelkikker

Geschikte wateren voor de poelkikker zijn aanwezig in de begroeide oeverzones van de zandwinplas (suboptimaal) en in de aanliggende watergang tussen de zanddepots (Figuur 3.3).

In het onderzoek is het Kennisdocument Poelkikker (BIJ12, 2017b) en het Soortinventarisatieprotocol (NGB, 2017) aangehouden. Volgens het protocol worden er, voor het aantonen of uitsluiten van voortplantingsbiotoop, minimaal twee bezoeken uitgevoerd tussen mei en juli. Er moeten minimaal 10 dagen tussen de bezoeken liggen en de onderzoeken mogen pas vanaf een uur voor zonsondergang starten. De aanwezige roepende groene kikkers zijn gedetermineerd op geluid (kooractiviteit). De groene kikkersoorten meerkikker, bastaardkikker en poelkikker hebben elk een eigen geluid, waardoor de dieren goed te onderscheiden zijn op geluid.

Figuur 3.4. De watergangen/oeverzones die zijn onderzocht op voortplanting van de poelkikker (blauwe lijnen) nabij het plangebied (rood omlijnt). Bron achtergrond: Esri.

3.3 Overzicht veldbezoeken

In Tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van de inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door deskundig ecologen van Antea Group.

Tabel 3.1. Overzicht terreinbezoeken.

	Soortgroep	Tijd	Activiteit
16 mei 2023	Poelkikker	21:15 – 23:45	Onderzoeken geschikte watergangen op kooractiviteit en aanwezigheid poelkikker
31 mei 2023	Poelkikker	21:45 – 23:50	Onderzoeken geschikte watergangen op kooractiviteit en aanwezigheid poelkikker
4 juli 2023	Steenmarter	n.v.t.	Plaatsen wildcamera's
18 juli 2023	Steenmarter	n.v.t.	Vervangen SD-kaarten, batterijen en lokstoffen van wildcamera's
1 augustus 2023	Steenmarter	n.v.t.	Vervangen SD-kaarten, batterijen en lokstoffen van wildcamera's
15 augustus 2023	Steenmarter	n.v.t.	Vervangen SD-kaarten, batterijen en lokstoffen van wildcamera's
29 augustus 2023	Steenmarter	n.v.t.	Ophalen wildcamera's

4 Resultaten

4.1 Steenmarter

De steenmarter is eenmalig waargenomen op de meest noordelijk geplaatste wildcamera. Op basis van deze foto wordt geconcludeerd dat de bomenstrook tussen de weg en het agrarisch grasland, en de bermzone, gebruikt wordt als foerageergebied. Daarnaast zijn er bij elk bezoek sporen van marterachtigen waargenomen in het zanddepot. Bij het volgen van deze sporen bleek dat de steenmarter het zanddepot gebruikt als looproute, maar hier geen verblijfplaatsen in heeft.

Andere soorten die zijn waargenomen op de cameravallen in het plangebied zijn haas, rietzanger, ekster en grasmus. Andere soorten die zijn waargenomen tijdens het sporenonderzoek zijn ree, vos, haas en enkele watervogelsoorten.

Figuur 4.2. Camera's (blauwe stippen) in het plangebied (rode kaders). Bron achtergrond: Esri.

Figuur 4.3. Waarneming uit het plangebied. Steenmarter middenin een typische 'martersprong'. De afbeelding komt uit een filmopname in het plangebied.

4.2 Poelkikker

Tijdens het onderzoek zijn alleen roepende bastaardkikkers waargenomen, te weten in de watergang om het huidige zanddepot heen en in de watergang ten noorden van de zandwinplas. Daarnaast zijn er kikkers gevangen, ook dit waren allen bastaardkikkers. Poelkikkers zijn niet waargenomen ten tijde van de veldbezoeken. Voortplantingsbiotoop van de poelkikker kan hierom worden uitgesloten binnen het plangebied. Effecten van het voornemen op de poelkikker kunnen hierdoor worden uitgesloten.

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 4 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of er een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.1 Toetsing Wet natuurbescherming

5.1.1 Steenmarter

Vanwege de lage frequentie van waarnemingen, namelijk éénmalig op de cameraval en een aantal loopsporen richting de plas, blijkt dat het agrarische perceel en het huidige zanddepot geen essentieel foerageergebied zijn voor de steenmarter. Verwacht wordt dat de steenmarter de plas, of mogelijk aanliggende watergangen, deels gebruikt als drinkwatervoorziening. Daarnaast foerageert de steenmarter mogelijk ook op de aanwezige (zieke) meeuwen en andere watervogels. Aangezien de oeverzone verplaatst en niet verdwijnt en de steenmarter marginaal van het plangebied gebruikmaakt wordt het plangebied niet als essentieel leefgebied aangemerkt.

De steenmarter staat vermeld op onderdeel A, behorende bij artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Voor de soorten vermeld op onderdeel A geldt dat het verboden is de soorten opzettelijk te doden of te vangen (art 3.10, lid 1), ook is het verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Er is echter geen sprake van een verbod op verstoring van de soorten (in tegenstelling tot onder art 3.1 en 3.5 beschermde soorten).

Met de geplande inrichting van het plangebied verdwijnt geen essentieel leefgebied. Ook zijn er geen effecten op verblijfplaatsen van de steenmarter. Wel is het mogelijk dat er tijdelijke verstoring voor de steenmarter optreedt door de werkzaamheden. Verstoring van de steenmarter is echter niet verboden, waardoor er geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing voor de steenmarter is.

5.1.2 Poelkikker

Er zijn geen voortplantingslocaties van de poelkikker vastgesteld in het plangebied. Effecten van het voornemen op de poelkikker kunnen worden uitgesloten.

6 Conclusies en aanbevelingen

Opdrachtgever is voornemens om de zandwinning aan de Sekdoornse plas te Zwolle uit te breiden. Naar aanleiding van de opgestelde Natuurtoets is in de periode mei 2023 tot en met augustus 2023 nader onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke aanwezigheid van steenmarter en poelkikker in het plangebied. In Tabel 6.1 zijn de conclusies van het nader onderzoek per onderzochte soort weergegeven.

Steenmarter
Er is geen essentieel leefgebied voor de steenmarter aanwezig binnen het plangebied. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.

Poelkikker
Er zijn geen voortplantingslocaties van de poelkikker vastgesteld in het plangebied. Om deze reden is de aanwezigheid van de poelkikker uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.

Tabel 6.1 zijn de onderzochte soorten en de daarbij horende conclusies weergegeven.

Tabel 6.1. Overzicht conclusies per onderzochte beschermde soort.

Soort	Essentiële functies in plangebied?	Ontheffing noodzakelijk?	Vervolgstappen
Steenmarter	Nee	Nee	N.v.t.
Poelkikker	Nee	Nee	N.v.t.

Wel dienen de maatregelen, zoals vermeld in de voorliggende natuurtoets, met betrekking tot vogels, grondgebonden zoogdieren en de kwabaal, opgevolgd te worden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden (tabel 6.2).

Tabel 6.2. Maatregelen vanuit de voorliggende natuurtoets.

Soort(groep)	Maatregelen
Vogels (algemene broedvogels)	Werken buiten vogelbroedseizoen. Indien niet mogelijk, ongeschikt maken plangebied. Indien niet mogelijk, vrijgave van plangebied op broedgevallen.
Grondgebonden zoogdieren (bunzing, wezel, hermelijn en egel).	Niet werken in de kwetsbare periodes en vegetatie kort maaien voorafgaand aan de werkzaamheden.
Kwabaal	Verstoring van de plas zo klein mogelijk houden door werkzaamheden achter elkaar in plaats van gelijkmatig uit te voeren.
Amfibieën en vissen	Niet baggeren bij ijsvorming en werken in de richting van een vluchtmogelijkheid bij het dempen van watergangen.

7 Bronnen

Antea Group (2023). Natuurtoets V.O.F. Zandexploitatiemaatschappij Sekdoorn. Uitbreiding zandwinning Sekdoornse Plas Zwolle. *Toetsing Wet natuurbescherming en NNN.* 27 maart 2023.

BIJ12, 2017b. Kennisdocument Poelkikker. *Rana lessonae.* Versie 1.0, juli 2017.
Bouwens, S. 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant.

Overig
QGIS
NDFF

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensoring en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
T. +31 6 22 95 96 96
E. Willem.Oevering@AnteaGroup.nl

Copyright © 2023
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlenen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl